

Forord

Temaet i NyS 33 er *metode* – forstået både som de fremgangsmåder, man anvender, når man indsamler materiale, og som de fremgangsmåder, hvormed det indsamlede materiale behandles i en analyse. I dette nummer bringer vi artikler, der omhandler metodiske refleksioner i alle faser af forskningsprocessen. Det gennemgående emne er den kvalitative metode og dens muligheder for at belyse, hvordan betydning skabes i sproglige praksisser. Således beskrives f.eks. interview- og observationsmetoder og de forskellige grader af deltagelse, hvormed forskeren kan indgå i dataindsamlingen, ligesom de forskellige metoders potentiale og begrænsninger diskuteres ud fra konkrete projekter eller analyseeksempler.

En metode, der anvendes inden for en række forskellige forsknings-traditioner, er *interview*. Jacob Thøgersen fremlægger og diskuterer i sin artikel *Sprog og interview, interview og sprog*, hvordan forskellige discipliner bruger interviewet som metode til at indsamle data, der skal belyse enten talerens holdning, talerens sprogbrug eller talerens brug af sprog til at give udtryk for holdninger og derigennem at konstruere identitet.

Artiklens bestræbelse er af metodologisk art, idet den udpeger sammenhængen mellem den enkelte retnings erkendelsesinteresse og dennes særlige forståelse af interviewet som metode. I artiklen diskuteres interviewmetodens muligheder i forbindelse med holdningsundersøgelser (meningsmålinger), i etnografisk og sociolingvistisk forskning og i den diskursanalytiske tradition. Forfatteren giver afslutningsvis en eksemplarisk analyse af et stykke interviewtekst og reflekterer på den baggrund over mulighederne for at forene kvantitative og kvalitative fortolkninger af materialet.

Marie Maegaards og Pia Quists artikel *Etnografi, praksis og sproglig variation* tager afsæt i den sociolingvistiske iagttagelse, at sproglig variation er et grundlæggende vilkår for alle fællesskaber. Med dette som udgangspunkt stræber sociolingvisten efter indsigt i de lokale betyd-

ninger af en given variation, og dette fokus kalder på *deltagerobservation* som metode.

I artiklen fremstilles indledningsvis den udvikling, som sociolingvistikens syn på metoder har gennemløbet: Mens Labov tilbage i 1960'erne anvendte repræsentative survey- og interviewundersøgelser, er det etnografiske interview og deltagerobservation de oftest anvendte metoder inden for sociolingvistikken i dag. Maegaard og Quist beskriver dernæst, hvordan de selv har brugt disse metoder i deres feltarbejde på to skoler med henblik på at kunne beskrive sproglig variation og sociale kategorier blandt københavnske unge. Afslutningsvis reflekteres der i artiklen over de måder, hvorpå feltobservationer kan systematiseres og gøres til genstand for hypoteseafprøvninger i den følgende analysefase.

Mens deltagerobservation er en grundigt afprøvet metode i den sociolingvistiske tradition, hvis forskningsområde traditionelt har været talesproget i ansigt til ansigt-interaktion, står man over for nye metodiske udfordringer, når man vil arbejde med de kommunikationsformer, som internettet har åbnet mulighed for.

I Helle Alsbæks artikel *Om indsamling og analyse af webchat* beskrives den ny interaktionsform *chat*, der er kendetegnet ved, at man kommunikerer i en skriftsproglig form i et interaktionelt organiseret samtalerum (*chatrum*). I artiklen præsenteres den offentlige og den private chats karakteristika, og det diskuteres, hvilke metodiske overvejelser arbejdet med disse typer af data kræver. Endvidere redegør forfatteren for, hvordan hun i en database har foretaget induktive kodninger af de indsamlede data for herigennem at danne sig overblik over chatinteraktionens grundlæggende træk.

Metodiske overvejelser er påkrævet gennem hele forskningsprocessens forløb. Temanummerets to sidste artikler beskæftiger sig med teoretiske og metodiske refleksioner i analysefasen.

Niels Møller Nielsen beskæftiger sig i artiklen *Funktionel argumentationsanalyse* med argumenterende diskurs. Han redegør for, hvordan især to skoler har domineret området, nemlig den filosofiske og den retoriske argumentationsanalyse. Formålet er at foreslå og indlede udviklingen af en tredje position. De to førstnævnte beskæftiger sig på hver

deres måde med argumentation som struktur. Den filosofiske analyse fokuserer på den logik – eller mangel på samme – der gemmer sig bag argumenternes fremførelse, mens den retoriske analyse interesserer sig for selve fremførelsen af argumenter og den overtalelseskraft den afføder i den givne situation – mens argumentationens logik er underordnet. Som et frugtbart supplement til disse to positioner foreslås det, at man tager udgangspunkt i argumentation som forløb, som en dialogisk proces mellem argumenterende samtaledeeltagere. Denne opfattelse inkorporerer for så vidt de to klassiske skoler, men insisterer på at tilføje analysen pragmatiske og samtaleanalytiske dimensioner. Niels Møller Nielsen demonstrerer desuden metoden i en eksemplarisk analyse.

Temanummeret afsluttes med et eksempel på en dybdegående grammatisk analyse af en enkelt sætning: "*Vi skal holde sammen i Danmark – og i verden*". Flemming Smedegaards artikel – med samme titel – er relevant i et temanummer om metode, fordi den giver en grundig redegørelse for sammenhængen mellem en videnskabs udgangspunkt og den samme videnskabs analytiske praksis. I artiklen fokuseres der på den systemisk funktionelle grammatik, med dens opfattelse af at sproget bør forstås som delt i betydningsniveauer (strata), der udfører hver deres opgave i kommunikationen. Artiklen illustrerer, hvordan dette grundlæggende udgangspunkt udmønter sig i en metode og dermed også i en analytisk praksis.

Nummeret afsluttes med Jann Scheuers anmeldelse af bogen *Samtalen på arbejde – konversationsanalyse og kompetence* der er redigeret af Birte Asmuß og Jakob Steensig.